

Problematika Evropské unie ve vzdělávacích aktivitách mládeže

Dana Linhartová

Anotace v anglickém jazyce

The paper deals with the problem of European Union in the educational activity of the young people. The aim of author is observed by the means of the effects of two probes. One of them is the global analysis of general knowledge test about the European Union at pupils of the selected secondary vocational school. It follows the content analysis of the chosen vocational agricultural periodicals, which the secondary teachers of vocational subjects can use in their own pedagogical job. In the end the facility how to contribute to more quality knowledge of pupils of secondary vocational schools about problem of the European Union was recommended.

Anotace v jiném jazyce:

Príspevok sa zaoberá problematikou Európskej únie vo vzdelávacích aktivitách mládeže. Záměr autorky je sledován prostřednictvím výsledků dvou sond. Jednou z nich je souhrnná analýza všeobecného testu znalostí žáků zvolené střední školy o Evropské unii. Následuje obsahová analýza vybraných odborných zemědělských časopisů, které ve své vlastní práci mohou používat učitelé odborných předmětů středních škol. V závěru byla doporučena možnost, jak přispět u žáků středních odborných škol ke zkvalitnění jejich znalostí o problematice Evropské unie.

Klíčová slova v anglickém jazyce:

Education, the European Union, secondary vocational school, content analysis, knowledge test, vocational agricultural periodicals, curriculum, subject, teaching.

Klíčová slova v jiném jazyce:

Vzdělání, Evropská unie, střední odborná škola, obsahová analýza, vědomostní test, odborné zemědělské časopisy, učební plán, vyučovací předmět, výuka.

Úvod:

V souvislosti s budoucím vstupem České republiky do Evropské unie je třeba, aby též žáci středních škol získali prostřednictvím svého vzdělání mnohé informace o tomto společenství a aby v rámci vzdělávacích aktivit byli postupně připravováni na život v něm.

Učitelé odborných předmětů zemědělského zaměření, kteří získávají svoji pedagogickou způsobilost na pracovišti autorky, jsou nositeli rozvíjení odborných vědomostí, dovedností, návyků a schopností žáků středních škol. Nejen jim, ale i dalším odborníkům z pedagogické praxe je věnován tento příspěvek, který se zabývá sledováním problematiky Evropské unie ve vzdělávacích aktivitách mládeže.

V příspěvku je soustředěna pozornost jak na všeobecnou vzdělanostní úroveň vybrané skupiny žáků střední školy o Evropské unii, tak i na obsahové zaměření příspěvků tří odborných časopisů k problematice Evropské unie.

Ve své každodenní výukové činnosti mohou učitelé odborných zemědělských předmětů na středních školách využívat mnohé informace publikované v odborných zemědělských časopisech. Z jejich bohaté škály – dvouměsíčník Rostlinolékař, měsíčníky Farmář, Úroda, Náš chov, Mechanizace zemědělství, Veterinářství, Zahradnictví, Krmivářství, Zemědělská-podohospodářská škola, týdeník Zemědělec a deník Agroweb – jsme pro naše potřeby zvolili tři nejfrekventovanější z nich. Jednalo se o tyto časopisy: Úroda, Náš chov a Zemědělská-podohospodářská škola.

Analýza výsledků dvou uskutečněných sond může přinést mnohé podnětné informace pro výukový proces na našich středních odborných školách nejen zemědělské orientace.

Cíl a metodika

Prvotním cílem našeho šetření bylo výběrově posoudit úroveň znalostí žáků vybrané střední školy o Evropské unii. Učinili jsme proto analýzu výsledků jednorázové dílčí sondy mezi žáky třetích ročníků Střední odborné školy v Boskovicích, studijního oboru Agropodnikání.

V měsíci červnu 2000 jsme předložili 50 žákům *vědomostní test* národní kanceláře SOCRATES OFFICE “Co víme o Evropě?”. Test obsahoval 33 otázek, z nichž jsme pro naše potřeby vyhodnocovali pouze 31. Otázky ověřovaly znalosti žáků o Evropské unii, o jejich členských zemích a také znalosti o naší republice, neboť i ona směřuje k členství v Evropské unii.

Po vyhodnocení správnosti odpovědí v jednotlivých testech žáků jsme vyjádřili u každého vyplněného testu relativní četnosti správných odpovědí a posléze pak zařadili jednotlivé testy do jednoho z intervalů správných odpovědí.

Posléze byl podroben *obsahové analýze* poslední ucelený ročník *odborných zemědělských časopisů Úroda* (48.ročník), *Náš chov* (60.ročník) a *Zemědělská-podohospodářská škola* (63.ročník). V jednotlivých číslech časopisů jsme sledovali celkovou četnost příspěvků, absolutní a relativní četnost příspěvků se zmínkou o Evropské unii, příspěvků výlučně o Evropské unii a příspěvků o Evropské unii celkem. Bylo zřejmé, že naším cílem bylo zjistit ve výše zmíněných ročnících časopisů frekvencovanost příspěvků se zaměřením na problematiku Evropské unie.

Měsíčník *Úroda* (časopis pro rostlinnou produkci) je rádcem, pomocníkem a zdrojem odborných informací pro agronomy a všechny zemědělce specializované na rostlinnou výrobu. Pokrývá všechny aspekty rostlinné produkce, a to v kontextu s obdobím hospodářského roku. Nejdůležitější témata jsou koncentrována do rubrik "Téma měsíce", které zahrnuje obvykle nejvyšší počet příspěvků, a "Tematická příloha časopisu Úroda". V rámci sledovaného ročníku byla tato příloha zařazena pouze třikrát, a to k číslům 2/2000, 3/2000 a 11/2000. Časopis je celobarevný, rozsah jeho jednotlivých čísel činí 30-50 stran, rozsah tematických příloh 7-26 stran. V každém čísle 48.ročníku je zařazena pravidelná rubrika Informační servis s tématem "Česká republika směřuje do Evropské unie". Toto je vždy naplněno konkrétním příspěvkem k vytýčené problematice.

Odborný časopis pro chovatele hospodářských zvířat – *Náš chov* – čtou zemědělci již 60 let. Specializuje se na veškeré aspekty chovatelské činnosti z pohledu plemenářské práce, výživy zvířat i technologie jejich ustájení. Pravidelné "Téma měsíce" (např. v čísle 1/2000 – Evropská unie) a "Příloha časopisu" tvoří nedílnou samostatnou součást časopisu. Pouze číslo 2/2000 s ní nedisponuje. Také tento časopis je celobarevný, rozsah jednotlivých čísel časopisu se pohybuje od 42 do 58 stran a rozsah příloh od 8 do 23 stran. Do obsahové analýzy nebyla zařazena rubrika "Ze zahraničí" (čísla 1-11/2000) a "Informační servis" (číslo 12/2000), neboť tyto obsahují značně nevyvážený počet drobných příspěvků (2-20).

Časopis *Zemědělská-podohospodářská škola* (časopis pro zemědělské, lesnické, zahradnické, potravinářské, rybářské školství a školní hospodářství) vychází 10 x ročně, vždy od září do června, tj. v průběhu školního roku. Jeho první číslo vyšlo už v roce 1936. Časopis byl nejdříve volnou přílohou měsíčníku Zemědělský pokrok a od roku 1951 začal vycházet samostatně. V roce 1991 jeho vydávání převzaly samy zemědělské školy všech stupňů a některé vzdělávací instituce. I po rozdělení Československa zůstává časopis společným pojítkem zemědělského školství v obou našich republikách. Časopis je určen pedagogickým pracovníkům, studentům, výzkumným a odborným pracovníkům, všem organizacím zabývajícím se zemědělským školstvím a vzděláváním i jednotlivcům působícím v oblasti tohoto zájmu. Je černobílý s barevným přebalem, rozsah jeho jednotlivých čísel je 15-23 stran. Pravidelně v prosinci a březnu každého roku poskytuje žákům i učitelům středních škol důležité podrobné informace o možnostech studia na vysokých a vyšších odborných školách.

Výsledky

Ucelené zhodnocení odpovědí žáků vybrané střední školy na otázky *vědomostního testu* "Co víme o Evropě?" lze nalézt v příspěvku autorky, který byl publikován v mezinárodním vědeckém časopisu *Agricultural economics* (Zemědělská ekonomika), 47, 2001 (5): 210-216 (D.LINHARTOVÁ, H.ŠIŠLÁKOVÁ: The survey of the knowledge of students of agrobusiness educational field about the European Union).

Na tomto místě sledujeme pouze absolutní a relativní četnosti žáků vzhledem k procentu správných odpovědí testovaných otázek a jejich rozložení do pěti intervalů správných odpovědí (viz Tabulka 1). Například žák, který správně odpověděl na 48 % otázek, byl zařazen do intervalu 41-50.

Tabulka 1: Četnosti žáků v jednotlivých intervalech správných odpovědí ve vědomostním testu "Co víme o Evropě?"

Intervaly	Četnosti žáků	
	<i>Absolutní</i>	<i>Relativní</i>
do 40	8	0,16
41 - 50	14	0,28
51 - 60	13	0,26
61 - 70	9	0,18
71 a více	6	0,12
CELKEM	50	1

Výsledky *obsahové analýzy* jednotlivých čísel posledního ročníku tří *odborných zemědělských časopisů* (Úroda, Náš chov a Zemědělská-podohospodářská škola – viz Tabulka 2, 3 a 4) jsou vyjádřeny v hodnotách absolutní a relativní četnosti příspěvků posuzovaných dle tří stěžejních kritérií:

- příspěvky se zmínkou o Evropské unii,
- příspěvky výlučně o Evropské unii,
- příspěvky o Evropské unii celkem.

Například v čísle 1/2000 časopisu Úroda je zařazeno celkem 27 příspěvků, z toho 6 se okrajově dotýká Evropské unie (se zmínkou o EU), 2 řeší vybranou konkrétní problematiku Evropské unie (výlučně o EU), což znamená, že celkem 8 příspěvků z tohoto čísla se zabývá v různém poměru tematikou Evropské unie. Tyto hodnoty absolutních četností jsou dále vyjádřeny v hodnotách četností relativních.

Tabulka 2: Četnosti příspěvků v časopisu **Úroda**, ročník XXXXVIII

Číslo časopisu	Četnosti příspěvků						
	Absolutní				Relativní		
	Celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem
1/2000	27	6	2	8	0,22	0,07	0,30
2/2000	38	3	1	4	0,08	0,03	0,11
3/2000	29	4	1	5	0,14	0,04	0,17
4/2000	26	3	2	5	0,12	0,08	0,19
5/2000	31	5	1	6	0,16	0,03	0,19
6/2000	32	3	5	8	0,09	0,16	0,25
7/2000	21	2	1	3	0,10	0,05	0,14
8/2000	36	4	1	5	0,11	0,03	0,14
9/2000	29	5	3	8	0,17	0,10	0,28
10/2000	29	2	1	3	0,07	0,03	0,10
11/2000	27	8	1	9	0,30	0,04	0,33
12/2000	28	6	1	7	0,21	0,04	0,25
CELKEM	353	51	20	71	0,14	0,07	0,20

Tabulka 3: Četnosti příspěvků v časopisu **Náš chov**, ročník LX

Číslo časopisu	Četnosti příspěvků						
	Absolutní				Relativní		
	Celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem
1/2000	28	4	2	6	0,14	0,07	0,21
2/2000	23	1	0	1	0,04	0	0,04
3/2000	22	3	1	4	0,14	0,06	0,18
4/2000	27	8	1	9	0,30	0,04	0,34
5/2000	28	6	1	7	0,21	0,04	0,25
6/2000	34	4	0	4	0,12	0	0,12
7/2000	29	3	0	3	0,10	0	0,10
8/2000	31	5	1	6	0,16	0,03	0,19
9/2000	31	1	0	1	0,03	0	0,03
10/2000	24	4	0	4	0,17	0	0,17
11/2000	25	2	0	2	0,08	0	0,08
12/2000	27	6	0	6	0,22	0	0,22
CELKEM	329	47	6	53	0,14	0,02	0,16

Tabulka 4: Četnost příspěvků v časopisu **Zemědělská-podohospodářská škola**, ročník 63

Číslo časopisu	Četnosti příspěvků						
	Absolutní				Relativní		
	Celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem	Se zmínkou o EU	Výlučně o EU	O EU celkem
1/2000	21	4	1	5	0,19	0,05	0,24
2/2000	17	2	0	2	0,12	0	0,12
3/2000	12	1	1	2	0,08	0,08	0,17
4/2000	15	1	0	1	0,07	0	0,07
5/2001	17	3	1	4	0,18	0,06	0,24
6/2001	10	3	0	3	0,30	0	0,30
7/2001	10	3	0	3	0,30	0	0,30
8/2001	14	0	0	0	0	0	0
9/2001	13	2	0	2	0,15	0	0,15
10/2001	16	2	0	2	0,13	0	0,13
CELKEM	145	21	3	24	0,15	0,02	0,17

Diskuse

Vyhodnocené údaje u sledované skupiny žáků Střední odborné školy v Boskovicích, studijního oboru Agropodnikání, naznačují, že jejich všeobecné znalosti o Evropské unii lze pokládat za dobré. Svědčí o tom skutečnost o zastoupení žáků v jednotlivých intervalech správných odpovědí (viz Tabulka 1). 28 žáků z celkového počtu 50 (tj. 56 %) se nachází v intervalech četnosti správných odpovědí 51 a více.

Na základě uskutečněné obsahové analýzy vybraných odborných zemědělských časopisů lze vyjádřit tyto obecné závěry:

Ve 12 číslech časopisu **Úroda**, ročník XXXXVIII, (viz Tabulka 2) bylo publikováno celkem 353 příspěvků, z nichž celkově se problematikou Evropské unie zabývalo 71 příspěvků (tj. 20 %). 51 příspěvků z celkového publikovaného počtu (tj. 14 %) v sobě zahrnuje určitou zmínku o Evropské unii, 20 příspěvků (tj. 7 %) řeší výlučně vybranou tematiku Evropské unie.

Dále lze konstatovat, že četnost příspěvků zaměřených na oblast Evropské unie se v jednotlivých číslech ročníku pohybuje v rozmezí 3-9. Nejvyšší četnost příspěvků se zmínkou o Evropské unii se nachází v čísle 11/2000 (8 příspěvků) a nejvyšší četnost příspěvků zaměřených výlučně na problematiku Evropské unie je publikována v čísle 6/2000 (5 příspěvků).

12 čísel časopisu **Náš chov**, ročník LX obsahuje celkem 329 příspěvků, z nichž 53 (tj. 16 %) celkově zahrnuje problematiku Evropské unie. Ve 47 příspěvcích z celkového publikovaného počtu (tj. 14 %) nacházíme jistou zmínku o Evropské unii, pouze 6 příspěvků (tj. 2 %) je výhradně obsahově zaměřeno na problematiku Evropské unie.

Sledujeme-li četnost příspěvků s ohledem na tematiku Evropské unie v jednotlivých číslech ročníku, zjistíme, že tato se pohybuje v rozmezí 1-9. V čísle 4/2000 nejvyšší četnost příspěvků se zmínkou o Evropské unii. V sedmi číslech ročníku (2/2000, 6/2000, 7/2000, 9/2000, 10/2000, 11/2000, 12/2000) není publikován žádný příspěvek výlučně zaměřený na problematiku Evropské unie. V čísle 12/2000 v rubrice "Téma měsíce", která je orientována na oblast Evropské unie, jsou zařazeny 2 příspěvky výlučně o Evropské unii, což je nejvyšší četnost takto orientovaných příspěvků ze všech jednotlivých čísel sledovaného ročníku časopisu.

Ročník 63 časopisu **Zemědělská-podohospodářská škola** obsahuje v 10 číslech celkem 145 příspěvků. Z tohoto celkového počtu 24 příspěvků (tj. 17 %) sleduje výlučně či se zmínkou problematiku Evropské unie. Z uvedeného sledování je zřejmé, že pouze 3 příspěvky (tj. 2 %) se po obsahové stránce dominantním způsobem zabývají vybranou tematikou Evropské unie a 21 příspěvků (tj. 15 %) se pouze Evropské unie okrajově dotýká.

Takřka ve všech číslech uvedeného časopisu nacházíme jistou četnost příspěvků, které určitým způsobem připomínají problematiku Evropské unie (v rozmezí 1-5). Nejvyšší četnost těchto příspěvků nabízí číslo 1/2000. V čísle 8/2001 není žádný takový příspěvek vůbec publikován.

Ze tří vybraných zemědělských odborných časopisů nejvyšší četnost příspěvků orientovaných na oblast Evropské unie poskytuje ve sledovaném období časopis **Úroda** (20 % příspěvků). Je velmi pravděpodobné, že

tento fakt je do značné míry ovlivněn tím, že právě tento časopis zařazuje pravidelně v každém čísle v rámci rubriky Informační servis cyklus "Česká republika směřuje do EU" s příspěvky takto tématicky orientovanými.

Z výsledků obsahové analýzy dále vyplývá, že problematikou Evropské unie se významně zabývá též časopis Zemědělská-podohospodářská škola (17 % příspěvků) a v neposlední řadě i časopis Náš chov (16 % příspěvků).

Závěry

Výsledky obou autorkou realizovaných sond naznačují mnohé, v pedagogické praxi využitelné, skutečnosti.

I přesto, že všeobecné znalosti vybrané skupiny žáků o Evropské unii lze pokládat za dobré, je možné dále promýšlet jejich umocnění. K němu by zřejmě výrazně mohlo přispět zřetelné včlenění problematiky Evropské unie do obsahů vzdělávacích programů středních škol. V této souvislosti by mohla být zvažována jednak možnost koncipovat nový vyučovací předmět "Evropská unie" například s dotací 1/1 ve 2.ročníku středoškolského studia, či pevné zakotvení tematiky Evropské unie do obsahu stávajícího vyučovacího předmětu "Občanská nauka".

Zkvalitnění vědomostí žáků středních odborných škol o Evropské unii lze též dosáhnout výraznějším posilováním této problematiky ve výuce odborných předmětů. Jak vyplývá ze zjištění naší obsahové analýzy vybraných odborných zemědělských časopisů, mohou učitelé středních škol k tomuto účelu využívat příspěvky v nich publikované. Nejširší možnosti ze sledovaných časopisů jim poskytuje časopis Úroda, kde takřka 20 % zveřejněných příspěvků v námi sledovaném období se problematikou Evropské unie v souvislosti s vybranými odbornými atributy zabývá.

Literatura

LINHARTOVÁ, D., ŠIŠLÁKOVÁ, H. The survey of the knowledge of students of agrobusiness educational field about the European Union. *Agricultural economics*, 47, 2001 (5): 210-216. ISSN 0139-570X

Náš chov. Ročník LX, č. 1-12/2000. ISSN 0027-8068

Úroda. Ročník XXXXVIII, č. 1-12/2000. ISSN 0139-6013

Zemědělská-podohospodářská škola. Ročník 63, č. 1-4/2000, 5-10/2001. ISSN 0044-3875